

VZDĚLÁVACÍ NADACE JANA HUSA

Petra Kuželová, Gabriela Pindáková, Gymnázium Slavičín

Zápas o svobodu slova

Současnost a minulost

(vybrané úryvky ze společné práce)

Pár slov úvodem ...

Když padlo rozhodnutí, že budeme pracovat na tomto projektu, musely jsme si najít nějakou motivaci, nebo alespoň odůvodnění, proč si vlastně na sebe nakládáme další povinnosti, kterých je už beztak dost, s oblibou říkávame: „nemám čas“ ... bylo totiž jasné, že naše počáteční nadšení by dřív nebo později zabrzdila nebo úplně zastavila únava z vodopádu nových informací, případně nechut' k pročítání obrovského stohu knížek na stole.

Jednoduše jsme se tedy shodly na tom, že si prostě doplníme své vědomosti. Jak jsme TO tehdy ještě nazývaly. Avšak brzy nato (hned při první návštěvě místní knihovny) jsme si uvědomily svou nevědomost. Nějaká základní fakta jsme si sice pamatovaly, ale celková představa byla docela abstraktní a nejasná. V porovnání s jedním lidským životem je 40 let docela dlouhá doba, a tak se stala taková zvláštní věc. Obavy z pracovní nechuti se rázem proměnily v pracovní elán a ze stohů knížek se stala docela příjemná obohacující četba.

Vydaly jsme se po stopách nekomunistických vzdělavců našeho kraje a pečlivě jsme se začaly zajímat o jejich životy, osudy, případně o tvorbu, kterou se významněji zapsali do české historie. Jméno Ludvíka Vaculíka jsme našly snad ve všech našich dostupných pramenech a dále to je František Pavlíček, Ivan Binar nebo Jan Haluza.

Následující strany jsou tedy věnované zápasu o svobodu slova.

Příběh jedné malé knihovny

Dějiny slavičínské knihovny se začaly psát v roce 1897, kdy byla zbudována a pro veřejnost otevřena, na popud medika Josefa Daníčka z Divnic. Ve stejném roce byl založen Čtenářský ochotnický spolek Palacký (dále jen ČOSP), který se na vzniku knihovny podílel.

Roku 1893 s začala stavět Zálůžna (dnes restaurace), po jejím dokončení se tam nastěhovala knihovna (ČOSP), aby se užívali v přízemí byla hospoda.

V r. 1924 už knihovna vlastnila 310 knih a pyšnila se 900 výpůjčkami.

V r. 1927 knihovna pod pod obecní správou dostala název **Obecní knihovna**. Též roku postavili Sokolovnu a ČSOP splynul se Sokolem.

V r. 1969 nastupuje na plný úvazek Emílie Malíková, která nám pomohla k získání těchto informací. Pilnou a pečlivou prací se stává v roce 1983 vedoucí knihovny.

V r. 1992 nastoupila do knihovny dcera pí. Malíkové, Gabriela Klabačková jako profesionální knihovnice.

Knihovna se zabývá regionální literaturou, pořádá populární besedy se známými osobnostmi (František Kožík, Jiří Žáček, Antonín Bajaja, Radek John, Ludvík Vaculík, dr. Jan Haluza – trenér Zátůpka, politický vězeň; předseda obce spisovatelů Ivan Binar, plukovník Josef Stehlík - letec, dr. Josef Pospíšil – autor knihy Hyeny, dr. Josef Holzman, ředitel Moravského zemského archivu dr. Zdeněk Pokluda, ing. Zikmund - cestovatel, a další), rodáky, disidenty. Zajímá se o lidovou slovesnost, zvyky, tradice a písně.

Spolupracuje s Českým svazem ochránců přírody, pečuje o využití volného času dětí a mládeže.

Jan Haluza

Byl jedním ze sedmi dětí nezámožného, avšak poctivého a pracovitého zedníka – chalupníka Rudolfa Haluzy a Julie Haluzové (rozené Kalvodové), která musela zajišťovat chod domácnosti a výchovu dětí, ale i veškeré práce na poličku a v hospodářství. Děťství bylo spíše neradostné, práce otcova nedokázala uživit celou rodinu, a tak musely všechny děti od útlého věku tvrdě pracovat na poli. Jako malé je matka přihlásila do orelské organizace, jejíž členkou byla také. Zde se cvičilo, zpívalo, nacvičovaly se národní tance, děti byly vedeny k vlastenectví, křesťanství a slušnosti. (I matčinou zásluhou se stalo, že všech pět synů Haluzových později vystudovalo vysokou školu a z této skromné venkovské rodiny vyšel kněz, doktor práv, dva inženýři a profesor klasických jazyků.)

Najít právnické uplatnění za protektorátu Böhmen und Mähren bylo téměř nemožné, proto mu nezbývalo nic jiného než pracovat jako dělník na skrývce zeminy pro nově budovanou železniční trať Brno – Český Brod.

Přátelé mu však brzo napomohli k místu učitele tělocviku na Arcibiskupském gymnáziu v Praze. Toto šťastné období ukončil roku 1942 Adolf Hitler, když „pro činy nepřátelské říši a straně“ Arcibiskupské gymnázium stejně jako mnoho dalších zrušil.

Haluza byl opět bez práce. V r. 1936 začal s vytrvalostním během. Díky značné míře talentu získal medaile na dvou Katolických olympiádách, ve Vídni a poté i v Lublani. V roce 1942 už byl celkem známým běžcem, držitelem mistrovského titulu z roku 1939 a vítězem mnoha běžeckých závodů.

Můžeme říct, že Jan a Věra Haluzovi byli kvůli hrozivému totalitnímu systému skoro celý život ve stínu. Užili si své, pohrdání, nejistota, vězení, podřadná zaměstnání. Když se v listopadu 1989 komunismus konečně zhroutil, bylo už pro ně pozdě na to, aby plně využili své možnosti, jež se skrývají v znovu obnovené svobodě. Haluza si přesto nestěžuje, je obdivuhodně aktivní (sedmaosmdesát let), stále pozorně sleduje veřejné dění, zajímá se o vyšetřování zločinů komunismu a také jako bývalý vězeň velmi citlivě reaguje na nesvobodu a porušování lidských práv kdekoli na světě. S manželkou Věrou, která je významnou osobností moravského folklóru a působí v Luhačovicích i na různých dětských festivalech, se neuzavírá světu, právě naopak – nejraději se stýkají s mládeží.

„Náš život byl těžký, nic jsme nedostali zadarmo. Vše, co máme, jsme vydělali rukama, hlavou a především poctivě. Kdo má čistý štít, nemusí se ničeho bát.“

„Jsme optimističtí, věříme, že se všechno překoná. Důležité je, že jsme zlomili pouta totality. Nemůžu ale chtít, aby po čtyřiceti letech lidé mysleli hned demokraticky. Morální poškození národa se bude hojit pomalu, nejméně po další dvě generace.“ Říká Haluza. A proto vkládají důvěru v mladé lidi.